

کاخ ساسان - سروستان:

مجموعه کاخ سروستان که قدیمی‌ترین گنبد آجری کشور را در خود جای داده است در زمان بهرام گور ساسانی ساخته شده است. آخرین بررسی‌های باستان‌شناسی در مجموعه کاخ سروستان نشان می‌دهد که این مجموعه ساسانی در دوره اوج شکوه خود حدود ۳۰ هکتار وسعت داشته است.

کاخ سروستان در استان فارس و در ۹ کیلومتری جنوب شهر سروستان و در مسیر روستای نظرآباد در دشتی وسیع جای گرفته است. این کاخ از جنس سنگ و گچ است.

این کاخ در زمان بهرام گور ساسانی ساخته شده که بوسیله مهر نرسی وزیر معروف او که صدارت یزدگرد اول و یزدگرد دوم را نیز عهده‌دار بوده ساخته شده است.

قسمت اصلی بنا در ضلع شرقی بوده که شامل یک ایوان بزرگ و دو ایوان کوچک تر است. ایوان اصلی به تالار مرکزی و سپس به حیاط مرتبط می‌شود. در دو طرف آن دو تالار بزرگ با سقف گنبدی مرتفع قرار دارد. در دو تالار گنبد دار در حاشیه زیر سقف بقایای گچبری دیده می‌شود. این کاخ نسبت به دیگر بناهای این دوره از فن معماری و پلان‌های پیچیده و کامل‌تری برخوردار است.

کاربری کاخ ساسان سروستان

اکثریت قریب به اتفاق محققین و پژوهشگران داخلی و خارجی این اثر را مربوط به دوره ساسانی و به احتمال بسیار زیاد دوره سلطنت بهرام پنجم (قرن ۵ میلادی) دانسته‌اند. برخی با توجه به عدم وسعت کافی و بنایی که در خور یک کاخ شاهی باشد آن را بعنوان آتشگاه معرفی کرده‌اند و برخی دیگر با توجه به گسترش آن که بیش از محدوده یک آتشگاه است، مکان را به مثابه یک استراحتگاه و یا شکارگاه سلطنتی معرفی کرده‌اند.

مقایسه کاخ ساسان سروستان با کاخ اردشیر فیروزآباد:

این بنا همانند کاخ فیروزآباد و کوچکتر از آن است و طاق‌های گنبدی آن با آجر زده شده است.

آندره گدار در کتاب هنر ایران از کاخ ساسان یاد کرده و معتقد است که کاخ سروستان به دستور بهرام پنجم (۴۸۰-۴۲۰م) ساخته

شده و از کاخ فیروزآباد بهتر حفظ شده است. طرح آن از طرح فیروزآباد پیچیده تر بوده و از نظر اصول فنی کاملتر می باشد و در ساختمان طاقها و گنبدها مهارت زیادتری به خرج داده شده و نمای اصلی این بنا در طرف مشرق است. در عقب تالاری که گنبد اصلی آن را پوشانده حیاطی است که مانند کاخ فیروزآباد در اطراف آن ساختمانهای محل سکونت واقع شده اما فاقد قرینه سازی است و اطاقها به ابعاد مختلف و رابطه میان آنها خیال پردازانه است. بنابراین ترکیب کاخ ساسان اساساً نظیر فیروزآباد است، اما در جزئیات آزادتر و متنوع تر از آن است. در حقیقت اگر محل پذیرایی آن را منحصر به تالار بزرگ بدانیم برای اینکار بسیار تنگ بوده است. از طرفی تالارهای دیگر خیلی وسیع ولی تعدادشان کم، اما مجلل هستند و دربهای فراوانی به خارج باز می شوند. دور از آن است که آنجا را محل سکونت بدانیم. ایوان و تالار مربع نیز بوسیله دربهای تنگ و باریکی با هم مربوط می شوند. محتمل است که ساختمان مزبور که وسعتش یک چهارم کاخ فیروزآباد است، منحصراً یک کاخ پذیرایی بوده باشد.

این بنا که یکی از باشکوه ترین بناهای تاریخی در استان فارس است از داشتن حداقل امکانات برای حضور گردشگر محروم است. در این بنا تابلویی که آن را به گردشگر معرفی کند وجود ندارد و اگر گردشگری نیاز به آب آشامیدنی داشته باشد مجبور است یک مسافت پنج کیلومتری را پیاده روی کند تا به آب دسترسی پیدا کند، لذا آب مورد نیاز خود را همراه داشته باشید. این بنا حتی از داشتن تابلو راهنما در طی مسیر شیراز به سروستان محروم است و حریم خاصی برای کاخ نیز وجود ندارد یا اگر این حریم مشخص شده برای عموم مشخص نشده است. مجموعه فاقد سرویس بهداشتی یا امکانات رفاهی همچون سکو یا صندلی برای استراحت بازدیدکنندگان است.

آدرس: ۱۳ کیلومتری جنوب شرق سروستان، مجاور کوه نظرآباد

